

'InZicht' licht u in over nieuwe boeken, congressen en lezingen in taalkundig Nederland en België. Vermelding in deze rubriek betekent niet dat de redactie ze aanbeveelt. Voor een zo volledig mogelijk beeld hebben wij ook uw hulp nodig. Weet u iets waarvan u denkt dat het in deze rubriek thuishoort, laat het ons dan weten. Verschijningsdata en prijzen onder voorbehoud.

Eten en gerechten in het dialect

In 2006 richtten zestien Vlaamse dialectverenigingen het samenwerkingsverband 'Variaties' op, een "koepelvereniging voor dialecten en oraal erfgoed in Vlaanderen". De doelstelling van deze organisatie is "de publieke opinie een positieve attitude tegenover taalvariatie bij te brengen", en een van de eerste wapenfeiten was een dialect-enquête naar een aantal uiteenlopende woorden die met eten en drinken te maken hebben, zoals *vergiet*, *kieskeurige eter*, *sleeuw* ('oneffen gevoel op de tanden na het eten van zure vruchten'), *zwoerd*, *ranzig*, *vlies op gekookte melk*, *drop*, *slappe koffie*, *koffiegruis*, *boterham smeren*, *dronken* en *rest bier in glas*. Bovendien werd er een onderzoek gedaan naar jongerentaal op het gebied van eten, drinken, roken en drugs.

Deze dialectenquête heeft nu geleid tot de publicatie van het smakelijk vormgegeven boek *Variatie(s) op je bord! Dialect en jongerentaal voor eten en drinken*. Het boek bestaat uit drie gedeeltes. Het eerste gaat in op vijf woorden uit het bovengenoemde onderzoek, namelijk *peul*, *hoofdkaas*, *bloedworst*, *snoepen* en *peperkoek*. De Vlaamse enquêteresultaten zijn voor de gelegenheid aangevuld met gegevens uit de grote Vlaamse, Brabantse, Limburgse en Zeeuwse dialectwoordenboeken, zodat voor deze begrippen de volledige geografische variatie beneden de grote rivieren in kaart is gebracht. De verspreiding, de etymologie en de meer culturele aspecten van alle varianten worden uitvoerig besproken.

Hierna volgt een uitgebreid gastronomisch intermezzo, geschreven in verschillende dialecten, dat vooral over lokale Vlaamse culinaria gaat (met veel recepten). In het derde deel, ten slotte, komt de jongerentaal aan de orde. Omdat de door jongeren gebruikte woorden voor groente en fruit e.d. niet bleken af te wijken van die van de volwassenen, werd hun gevraagd naar woorden "die meer aansluiten bij hun leefwereld". Het resultaat is een inventarisatie van de in Vlaanderen gebruikte woorden voor onder meer 'veel eten' (*fretten*, *boefen*, *schrokken*), 'zeer dronken' (*zat*, *scheef*, *murg*), 'overgeven' (*kotsen*, *brokken*, *een kalf leggen*) en 'sigaret' (*saf(ke)*, *peuk*, *koet*). En als Vlaamse jongeren met elkaar proosten, zeggen ze 'santé' – net als hun ouders.

Variatie(s) op je bord! Dialect en jongerentaal voor eten en drinken onder redactie van Evelien Van Renterghem e.a. is een uitgave van Variaties vzw en kost € 20,- (ingenaaid, 300 blz.). Bestellingen bij Veronique De Tier: variaties@huisvanalijn.be of +32 478 65 79 85.

■ VAN DALE MEE OP REIS

Met de zomervakantie op komst heeft Van Dale Lexicografie een aantal taalhulpen voor toeristen uitgegeven. Ten eerste zijn er de 'Miniwoordenboeken'. Dit zijn tweetalige zakwoordenboekjes met elk 20.000 trefwoorden, verkrijgbaar in de talen Frans, Duits, Engels, Spaans en Italiaans. Verder zijn er de taalgidsen Engels, Duits, Frans en Spaans, onder de titel 'Jouw 1000 belangrijkste woorden'. Voor elke taal zijn er drie delen verschenen: 'Basiswoorden', 'Vakantie & reizen' en 'Liefde & verlangen'. Ze bevatten zinnestukjes die de toerist goed van pas kunnen komen, hoewel de inhoud van het sterk op jongeren gerichte deeltje 'Liefde & verlangen' ook de lachspieren lijkt te willen prikkelen, getuige zinnen als "Manfred woltte mit Claudia zu einem Intimhaarfriseur gehen" en "Sie wollen gemeinsam den Gipfel der Lust erklimmen."

De *Van Dale Miniwoordenboeken* tellen elk ca. 480 blz. en kosten € 7,50. De *Van Dale Taalgidsen* tellen elk ca. 160 blz. en kosten ook € 7,50.

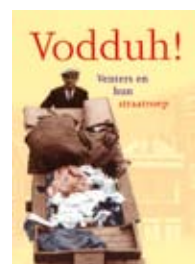
■ GEVLEUGELDE WOORDEN

'Kennis is macht', 'Pluk de dag', 'Na mij de zondvloed', 'Tijd is geld' – het zijn gevleugelde woorden die iedereen kent. Minder bekend is van wie ze afkomstig zijn en waarom ze werden uitgesproken. De Duitse journalist Helge Hesse vertelt in *Dan liever de lucht in!* het verhaal achter "de vijfenzeventig beroemdste uitspraken van de afgelopen 2600 jaar", van onder anderen Thales van Milete en Heraclitus, maar ook van Bill Clinton en George W. Bush. Hesse beperkt zich overigens niet tot enkel de feiten, want hij probeert de uitspraken ook in de context van hun tijd te plaatsen: wat zegt Caesars 'De teerling is geworpen' over de Romeinse tijd, en wat Maarten Luthers 'Hier sta ik, ik kan niet anders' over de Reformatie?

Dan liever de lucht in! De wereldgeschiedenis in 75 beroemde uitspraken werd vertaald door Sander Hovinga. Het is een uitgave van Balans en kost € 18,95 (gelijmd, 343 blz.). ISBN 978 90 501 8925 5

■ VENTERS EN HUN ROEP

De schillenman, de lorenboer en straatventers waren tot in de jaren vijftig vertrouwde verschijningen op straat. De kreten waarmee ze zichzelf of hun waren aankondigden, waren vaak moeilijk verstaanbaar, maar wie ze ooit gehoord heeft, zal ze nooit vergeten. In het boek *Vodduh!* beschrijft Piet van der Eijk hoe de venters de straten verlevendigden met hun verschijning, hun eigenaardigheden en vooral ook hun kreten en roepen – zoals "k Heb mooie andijvie, wijffie waar blijf-ie", "Cent de moot de kokosnoot" en "Rozen als heipalen".

Vodduh! Veters en hun straatroep is een uitgave van BZZTôH en kost € 13,50 (gelijmd, 160 blz.). ISBN 978 90 453 0689 6

■ VOETBALTAAL

Er zijn al aardig wat boeken en boekjes over de typische taal van het voetbalveld, die vaak verschenen rond een EK of WK voetbal. Een daarvan is het uit 1997 daterende

Voetbaltaal. Van aanspeelpunt tot zwabberbal van Arno Kantelberg. Pregnant en helder legt hij uit wat we ons moeten voorstellen bij onder veel meer *knijpen, doordekken en beleving*. Van zijn boek verschijnt dezer dagen een

geactualiseerde heruitgave. (Zie ook de lezersaanbieding op blz. 177.)

Voetbaltaal. Van aanspeelpunt tot zwabberbal, tweede druk, verschijnt bij Prometheus en kost € 9,95 (gelijmd, ca. 160 blz.).

ISBN 978 90 446 1231 8

■ SMID IN FAMILIENAMEN

Amateurgenealoog Jan Spendel heeft een grote belangstelling voor familienamen. Al eerder schreef hij boeken over van *meier* afgeleide namen en namen die met het molenaarsvak te maken hebben, en onlangs is

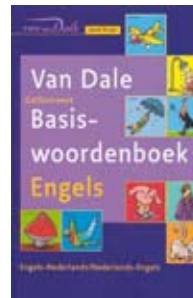

zijn boek over 'smid'-namen verschenen. Het bevat een lexicon van alle Nederlandse achternamen die met het smidsvak te maken hebben (behalve Smid en Smit ook Cannegieter, Potgieter, Ketelaar en vele andere), alsook zeer veel Europese varianten. Dat zijn met name Duitse (Schmidt, Degener) en Engelse namen (Smith, Nemeth), maar ook Portugese (Ferreiro), Hongaarse (Kovacs) en Poolse (Kowalski). Daarnaast bevat het boek een inleiding over naamkundige en etymologische aspecten van de 'smid'-namen, en een 'uitleiding' met allerlei (cultuur)historische informatie over het smidsvak.

Smid in familienamen is een uitgave van Gopher en kost € 17,50 excl. porto (gelijmd, 264 blz.). Bestellingen: www.gopher.nl.

ISBN 978 90 517 9581 3

■ ENGELS VOOR KINDEREN

Van Dale maakt al zo'n twintig jaar woordenboeken voor kinderen, en de nieuwste loot aan deze stam is het *Basiswoordenboek Engels*. Het boek is bedoeld voor kinderen vanaf 8 jaar, en het geeft van zo'n zesduizend woorden een eenvoudige Engelse dan wel Nederlandse vertaling, inclusief voorbeeldzin. Veel trefwoorden worden verduidelijkt met tekeningen, en bepaalde onderwerpen krijgen een wat encyclopedischer behandeling op 32 themapagina's. De uitspraakinformatie is weergegeven in vereenvoudigd fonetisch schrift.

Van Dale Basiswoordenboek Engels van Yvonne Meijer e.a. kost € 28,50 (gebonden, 505 blz.).

ISBN 978 90 6648 044 5